

W Polsce obowiązuje nadmiernie restrykcyjna ustawa o zbiórkach publicznych. Ustawa została wprowadzona w okresie rządów sanacji w roku 1933. Wtedy to każda działalność społeczna w oczach autorytarnej władzy stanowiła przejaw zagrożenia wobec rządzących. Obecnie ustawa niepotrzebnie ogranicza aktywność obywatelską, w tym m.in. tzw. *crowdfunding*, czyli prowadzenie w internecie zbiórki małych sum z przeznaczeniem np. na działalność społeczną lub artystyczną.

• Opis przypadku

Obecnie obowiązujące przepisy zawierają dużą ilość zbyt restrykcyjnych przepisów, w tym m.in.:

- zbiórki w interesie osobistym są zabronione,
- udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej może być udzielone jedynie stowarzyszeniom oraz organizacjom posiadającym osobowość prawną, a także komitetom organizowanym dla przeprowadzenia określonego celu,
- ubiegający się o udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej musi organowi przedstawić plan przeprowadzenia zbiórki publicznej, w którym będzie ujęty: cel, formy przeprowadzenia zbiórki publicznej, termin rozpoczęcia i zakończenia zbiórki publicznej, obszar, na którym zbiórka publiczna ma być prowadzona, sposób informowania o prowadzonej zbiórce publicznej, liczbę osób, które mają brać udział w zbiórce publicznej, przewidywane koszty przeprowadzenia zbiórki publicznej, w tym rodzaj i wysokość poszczególnych wydatków.

Organizowanie zbiórki bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom podlega karze grzywny. Przedmioty i pieniądze uzyskane ze zbiórki mogą również zostać zabrane, nawet jeśli zostały już przekazane przez sprawcę innej osobie lub instytucji albo nabyto za nie jakieś rzeczy.

• Ocena eksperta FOR

Obowiązujące przepisy dotyczące zbiórki publicznej pochodzą z 1933 roku i nie uwzględniają współczesnych narzędzi komunikacji społecznej. Obecnie wyjątkowo trudno jest precyzyjnie wyznaczyć granicę pomiędzy wymagającym uzyskania pozwolenia prowadzeniem zbiórki publicznej z wykorzystaniem internetu a działaniami fundraisingowymi, prowadzonymi regularnie przez organizacje pozarządowe.

Poza Polską dynamicznie rozwija się finansowanie społecznościowe (ang. *crowdfunding*). *Crowdfunding* jest to gromadzenie i alokacja pieniędzy, w które angażuje się szerokie grono kapitałodawców. Charakteryzuje się on niższą barierą wejścia i niższym kosztem zbierania środków niż tradycyjne zbiórki. W Polsce tego typu forma działalności podlega jednak pod ustawę o zbiórkach publicznych i jest **niemożliwa!** Jeżeli jednak działa tzw. szara strefa i takie zbiórki bez zgody są przeprowadzane, a nikt na to nie reaguje, to dowodzi, iż prawo w tym zakresie jest martwe.

Na portalach *crowdfundingowych* wsparcia mogą szukać muzycy, sportowcy, filmowcy oraz inżynierowie. Jednym z przykładów portali, które wykorzystują tę metodę pozyskiwania środków jest **Sellaband.com**.

Między innymi dzięki tej platformie internetowej sukces odniosła mieszkająca w Niemczech polska piosenkarka Julia Marcell. Wydała ona swoją debiutancką płytę dzięki temu, że internauci, którym podobała się jej muzyka, kupowali internetowe cegiełki. Artystka w trzy miesiące zebrała 50 tys. dolarów. W Polsce, ze względu na ustawę o zbiórkach publicznych, wydanie w ten sposób albumu jest niemożliwe.

W maju 2011 roku planowano uruchomić w Polsce portal **projektstarter.org**, dzięki któremu internauci mieli wspierać projekty związane z tańcem, filmem, muzyką, fotografią, designem czy modą. Projekt finansowany był z Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, ponadto twórcy otrzymali finansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego. Działalność portalu została jednak zawieszona z uwagi na problemy związane z zamknięciem procesu rejestracji zbiórki publicznej w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Istnieje więc obawa, że przy obecnym kształcie ustawy innowacyjne narzędzie pozyskiwania funduszy na działalność dla młodych twórców będzie niewykorzystywane.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o zbiórkach publicznych, jeżeli zebrane środki mają być zużyte za granicą państwa, pozwolenia na zbiórkę udziela minister właściwy dla spraw wewnętrznych za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych oraz Ministra Finansów. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi zbiórkami za zbiórkę publiczną uważa się również zbiórki w formie dobrowolnych wpłat na konto. Tym samym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nałożyło na organizatorów zbiórki dodatkowe obowiązki.

Celem formalnym ustawodawcy wprowadzającego ustawę o zbiórkach publicznych była ochrona interesu społecznego rozumianego jako ochrona woli ofiarodawców oraz odbiorców ofiarności publicznej. To paternalistyczne uzasadnienie w istocie maskowało cel polityczny ustawy, którym było ograniczenie działań obywatelskich przez autorytarne władze sanacji. Obecnie ustawa szkodzi adresatom akcji charytatywnych i tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego. Konieczne jest więc jej całkowite uchylenie. Regulacje bowiem nie mogą ograniczać nowatorskich form pozyskiwania środków na działalność społeczną, artystyczną i naukową itp., które w Stanach Zjednoczonych oraz w Europie Zachodniej są już standardem.

Bibliografia

Ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych, Dz. U. z dnia 31 marca 1933 r.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi ziórkami, Dz. U. z dnia 24 listopada 2003 r.

<http://crowdfunding.pl/2011/01/03/definicja-finansow-spolesznosciowych-definicja-crowdfunding/#.TzJsg10n2So>

P. Trudnowski, *Kac po WOŚP, czyli jak państwo reglamentuje dobroczynność*, Centrum Analiz Fundacji Republikańskiej,
<http://www.cafr.pl/2012/01/kac-po-wosp-czyli-jak-panstwo-reglamentuje-dobroczyznosc/>

A. Niewińska, Ł. Zboralski, *Sponsorzy są w sieci*, Rzeczpospolita 5.05.2011r.,
<http://www.rp.pl/artukul/653493.html?print=tak>

www.projektstarter.org, www.sellaband.com, www.crowdfunder.co.uk, www.kickstarter.com
<http://ukie.info/content/ukie-publishes-report-facilitate-crowd-funding-uk>

Kontakt do autora

Marta Kube

e-mail: marta.kube@for.org.pl

Forum Obywatelskiego Rozwoju

Al. J. Ch. Szucha 2/4 lok. 20, 00-582 Warszawa

tel. +48 22 628 85 11, fax +48 22 213 37 85

e-mail: info@for.org.pl

www.for.org.pl